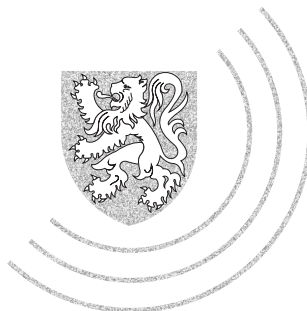

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

6 december 2004

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2005**

VERSLAG

**namens de Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie en
voor Economie, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heer Jan Laurys
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames An Michiels, Marie-Rose Morel, de heren Joris Van Hauthem, Jurg Verstrepen;
mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;
de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;
mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;
de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van der Borgh;
de heren Jos Bex, Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;
de heer Kris Van Dijck.

Samenstelling van de commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie:

Voorzitter : Mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, John Vrancken, Frans Wymeersch;
de heer Jan Laurys, de dames Trees Merckx-Van Goey, Miet Smet, de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Louis Bril, mevrouw Annick De Ridder, de heer Jul Van Aperen;
de dames Caroline Gennez, Anissa Tamsamani, de heer André Van Nieuwerkerke.

Plaatsvervangers:

de heren Johan Deckmyn, Jean Geraerts, Jan Penris, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de heer Carl Decaluwe, mevrouw Kathleen Helsen, de heren Frans Peeters, Eric Van Rompu;
mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Vera Van der Borgh;
de heren Chokri Mahassine, Jan Roegiers, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

mevrouw Vera Dua;
de heer Jan Peumans.

Zie:

15 (2004-2005)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlage
- Nrs. 2 tot 6: Amendementen
- Nr. 7-A: Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
- Nr. 7-B: Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 7-C: Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Nr. 7-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Nr. 7-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie Kansen
- Nr. 7-F: Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
- Nr. 7-G: Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
- Nr. 7-H: Verslag namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
- Nr. 7-I: Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Nr. 7-J: Verslag namens de Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen

12 (2004)

- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2004-2005)

- Nr. 1-A: Algemene toelichting
- Nr. 1-B: Toelichting per programma

16 (2004-2005)

- Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

DAMES EN HEREN,

De Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie en voor Economie, Werk en Sociale Economie hebben op hun vergadering van 2 december 2004 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005 besproken.

Samen met dit ontwerp werden ook een gedeelte van de bespreking van hoofdstuk 4 “Wetenschap en Innovatie” gevoerd van de beleidsnota Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel 2004-2009 van mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

De heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming woonde de bespreking bij.

In dit verslag worden enkel die onderdelen van de bespreking opgenomen, die verband houden met de inhoud van de ontwerpbegroting 2005.

Het grootste deel van de besprekingen was gewijd aan de beleidsopties van de bevoegde ministers, zoals die in hun beleidsnota en in hun discussienota werden verwoord. Voor een uitgebreid verslag verwijzen we naar het verslag bij hoofdstuk IV van de beleidsnota van minister Moerman van de hand van dezelfde verslaggever.¹

De bevoegdheden met betrekking tot wetenschap en innovatie hebben voor wat de behandeling in de Verenigde Commissies betreft, betrekking op de volgende bepalingen (bevoegdheden van minister Fientje Moerman) :

Decreetbepalingen : artikel 14 (programma's 71.10, 71.20, 71.40) en 26

Begrotingstabel - afdeling I : Programma's 71.1, 71.2, 71.3, 71.4

¹ Beleidsnota Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel 2004-2009, in *Parl. St.* VI. Parl.2004-2005, nr.94/9.

I. Toelichting door mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

De optimale benutting van de bestaande Vlaamse troeven inzake informatie- en communicatietechnologie, kennis, onderzoek en ontwikkeling, innovatie en ondernemerschap is een van de uitdagingen waar het wetenschaps- en innovatiebeleid voor staat. Om die uitdaging aan te pakken moet eerst en vooral gekeken worden naar het Innovatiepact dat werd ondertekend op 29 maart 2003 door de Vlaamse Regering, het bedrijfsleven en de Vlaamse onderzoekswereld. Zij verbonden zich ertoe om in Vlaanderen tegen 2010 drie procent van het bruto binnenlandse product per regio (BBPR) te besteden aan onderzoek en ontwikkeling. Daarvoor moet een groeipad worden aangehouden van 60 miljoen euro extra per jaar op de Vlaamse begroting. De nieuwe Vlaamse Regering blijft trouw aan die verbintenis. Dat staat ook in het regeerakkoord. De minister wijst erop dat een en ander gebeurt tegen de achtergrond van een Europese afspraak. De Lissabonstrategie en de Barcelonanorm houden in dat 3 procent van het gezamenlijk bruto binnenlands product in Europa tegen 2010 moet worden besteed aan onderzoek en ontwikkeling, waarvan 2 procent moet worden ingevuld door de bedrijven en 1 procent door de overheid.

Een Vlaams innovatiebeleidsplan vereist een langetermijnvisie en een meerjarenbegroting. Het Vlaamse innovatiebeleid zal na overleg tussen de overheid, de kennisinstellingen en de socio-economische actoren door de politieke verantwoordelijken worden vastgelegd in een dergelijk innovatiebeleidsplan. Deze invulling van het Innovatiepact moet het nodige perspectief en de nodige houvast bieden aan alle betrokken actoren. Nieuwe onderzoeksinspanningen vergen immers een substantieel planningsproces.

Het innovatieconcept wordt gherdefinieerd en de innovatieactiviteiten die voor financiering in aanmerking komen in de diverse programma's, worden verruimd. Tot nu toe was die steun beperkt tot de zogeheten technologische innovatie, ook al werden reeds openingen gemaakt naar de niet-technologische aspecten die daarmee zijn verbonden.

De minister gaat verder nader in op de financiële middelen. Sinds de start van de inhaalbeweging in 1995 is de begroting van het beleidsdomein Wetenschap en Innovatie zeer sterk gestegen. Het gaat om organisatieafdeling 71 Wetenschapsbeleid en de subsidie voor het BOF in programma 33.2 basisallocatie 44.64, een stijging van 219 miljoen euro tot 694 miljoen euro in 2005, een stijging met 217 procent. Die middelen zijn bijna volledig – 96 procent – bestemd voor onderzoek en ontwikkeling. De minister wijst erop dat het niet alleen om haarzelf en minister Vandenbroucke gaat: ook andere ministers hebben geld voor (beleidsondersteunend) onderzoek.

In 2004 zullen alle Vlaamse ministers samen 1.418 miljoen euro spenderen aan wetenschapsbeleid, waarvan 847 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling. De evolutie is dus gunstig, wat niet wegneemt dat in deze regeerperiode een belangrijke weg blijft af te leggen. De overheidsbestedingen voor onderzoek en ontwikkeling moeten nog met ongeveer de helft stijgen in reële termen om de doelstelling van 1 procent te bereiken en het zal vooral de Vlaamse overheid zijn die dit moet waarmaken. In 2005 worden voor 55 miljoen euro structureel bijkomende middelen vrijgemaakt voor wetenschap en innovatie en daarnaast nog eens 75 miljoen euro via de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) voor de financiering van innovatieprojecten met risicokapitaal.

Vervolgens gaat de minister in op het menselijk kapitaal en de infrastructuur. De meest cruciale factor in het hele wetenschaps- en innovatiesysteem is de onderzoeker zelf. Vlaanderen heeft de komende tien jaar aanzienlijk meer onderzoekers nodig. Hoewel het aantrekken van onderzoekers uit het buitenland nodig zal blijken, moet Vlaanderen ook zelf meer onderzoekers vormen, maar vooral maatregelen nemen die een gunstig onderzoekersklimaat bewerkstelligen, zodat men de Vlaamse onderzoekers ook hier kan houden. Met het oog op de optimalisering van de instroom, zal worden onderzocht of de verschillende bestaande financieringssystemen voor jonge doctorandi en post-doctoraten die vandaag bestaan (intra-universitair, FWO, IWT, Europees), voldoende zijn en voldoende complementair zijn. Vast staat nu al dat een stapsgewijze stijging in de komende jaren van het aantal beschikbare doctoraatsbeurzen en post-doctorale mandaten een absolute prioriteit moet zijn. De ministers zegt dat de dotatie

aan het IWT voor de toekenning van specialisatiebeurzen in 2005 stijgt met 2,289 miljoen euro, zodat het aantal beurzen in 2005 van 150 op 200 kan gebracht worden. Dit is opgenomen in programma 71.4 basisallocatie 41.02. Ook de subsidies aan FWO Vlaanderen gaan substantieel vooruit met 11.406 miljoen euro. In de begroting 2005 wordt het aantal aspiranten met 20 verhoogd en het aantal post-doctoraten van 100 naar 110, wat door de raad van bestuur van het FWO op 16 november 2004 werd beslist.

Er is het actieplan voor de popularisering van wetenschappen, techniek en technologische innovatie gepland. Dat zal de minister tegen eind januari 2005 aan de regering voorleggen. Het is de bedoeling om de initiatieven van de Vlaamse overheid zo te bundelen.

De onderzoeksinfrastructuur en -apparatuur bepaalt de kwaliteit van het onderzoek, het economische potentieel en de internationale aantrekkingskracht van het innovatiesysteem. Inzake zware apparatuur, vanaf 1 miljoen euro per dossier, heeft de Vlaamse Regering een aantal belangrijke initiatieven genomen en laten financieren door het Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) maar er is geen structureel financieringskanaal, dat de apparatuurnoden van de Vlaamse onderzoeksactoren structureel kan lenigen. Bovendien ontbreekt het aan specifieke financiering voor de werkings-, onderhouds-, actualiserings- en personeelskosten die met deze apparatuur verbonden zijn. Er zal onderzocht worden op welke wijze de aanschaf van zware onderzoeksinfrastructuur op een structurele manier kan gefinancierd worden. Daarnaast is er interactie met de federale overheid nodig om een snelle toegang tot internationale onderzoeksnetwerken en de uitbouw van een gridinfrastructuur mogelijk te maken.

De minister somt nog kort de beleidsinstrumenten op. Het kennisverruimend fundamenteel onderzoek is vooral terug te vinden bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) en het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF). De bevoegdheid over dat laatste fonds wordt gedeeld met de minister van Onderwijs. Naast de universitaire werkingstoelage financieren het FWO en het BOF het fundamenteel onderzoek aan Vlaamse universiteiten. Het FWO-Vlaanderen, als uniek loket, financiert op basis van interuniversitaire competitie het fundamenteel onderzoek aan universiteiten.

De opdrachten en de doelstellingen van het FWO liggen vast in een beheersovereenkomst die loopt van 2002 tot 2007. Het BOF werkt complementair en baseert zich op intrauniversitaire competitie. Het beleid terzake baseert zich op drie pijlers: kwaliteitsbewaking, complementariteit en autonomie van de instellingen. De werking van het FWO zal in 2007 geëvalueerd worden met het oog op een nieuwe beheersovereenkomst vanaf 2008.

Het onderzoek op wereldniveau moet een kans krijgen. De middelen van FWO en BOF zijn niet omvangrijk en stabiel genoeg om groepen toe te laten echt door te stoten tot de wereldtop en er te blijven. Een aantal landen zoals Nederland en Duitsland, beschikken wel over een mechanisme om uitmuntende onderzoeksgroepen die hun sporen reeds hebben verdiend, de kans te geven uit te groeien tot wereldleiders in hun discipline.

De minister wil een evenwicht tussen de verschillende onderzoeksvormen. Ook de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid dringt daarop aan. Naast het fundamenteel onderzoek is er het strategisch basisonderzoek. Daarvoor is er het programma Strategisch Basisonderzoek (SBO) dat onderzoeksprojecten met een vrij substantiële omvang, van 3 à 3,5 miljoen euro per project gespreid over 4 jaar, financiert. Het SBO-programma zal tijdens deze regeerperiode een belangrijk instrument zijn en blijven in het Vlaams wetenschaps- en innovatiebeleid. Daarnaast is er het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) opgericht. In 2005 wordt daar 10 miljoen euro voor uitgetrokken. Dat is een stijging van meer dan 8 miljoen euro.

De minister vestigt ten slotte nog de aandacht op het nog op te richten Innovatiefonds in de schoot van PMV. Startende innovatieve bedrijven kampen vaak met het zogenaamde small equity gap. Ze vinden maar moeilijk de nodige financiering. Dat probleem kan worden aangepakt door een PPS te starten: dankzij overheidsincentives worden private fondsen naar dit marktsegment geleid. Ook in een tweede fase blijven bedrijven met innovatief potentieel het moeilijk hebben om financiering te vinden op de private kapitaalmarkt. Het op te richten Innovatiefonds zal beschikken over 75 miljoen euro. Voorwaarden zijn co-investering door de private sector. PMV haalt nooit 50 percent van de beslissingsbevoegdheid.

II. Bespreking

De heer Gilbert Van Baelen vindt het goed dat, om de 3 procent-norm van wat men in de Lissabon-norm en -strategie mee heeft onderschreven te bereiken, deze Vlaamse Regering het uitgetekende groeipad volgt en als een na te streven hoofddoelstelling behoudt. Hij vraagt zich af hij het goed begrepen heeft dat de minister beweert dat het groeipad jaarlijks 60 miljoen euro zal bedragen. In haar toelichting beweerde de minister dat men 60 miljoen euro nodig zal hebben om de norm van 1 procent te bereiken. In het verleden heeft men echter over de versnelde toekenning van 100 miljoen euro gesproken.

In de begroting van 2005 werd enerzijds 55 miljoen euro voor de ontwikkeling van onderzoeken en ontwikkelingsactiviteiten voorzien. Bijkomend werd er nog eens 75 miljoen euro voorzien voor de creatie van een risicokapitaalfonds voor investeringen in de innovatieactiviteiten. De heer Van Baelen wenst te weten te komen op welke manier die middelen zullen worden verdeeld.

De heer Van Baelen juicht het toe dat men het belangrijk blijft vinden dat de verschillende onderzoekskanalen en de creatie van een omgevingskader niet alleen op elkaar afgestemd worden maar ook met elkaar in contact worden gebracht. Met de creatie van een omgevingskader heeft de heer Van Baelen het over reglementen en arbeidsrechtelijke toestanden waarin onderzoek en ontwikkeling kunnen gedijen. Minister Moerman wijst er echter zelf op dat men, op dit vlak, vaak te kampen heeft met barrières die zich nog op het federale niveau bevinden. De heer Van Baelen kan bijgevolg enkel hopen dat er een goed overleg plaatsvindt tussen het Vlaamse en federale regeringsniveau. Minister Moerman verklaarde immers zelf in een vraaggesprek dat het jammer is dat de 55 miljoen euro die Vlaanderen voor onderzoek en ontwikkeling bijgeeft door de federale overheid in mindering gebracht worden.

De heer Van Baelen wijst er op dat er voor het PWO-project waar voornamelijk de hogescholen mee actief zijn, in de begroting van 2005 7,5 miljoen euro terug te vinden is. Hij vraagt zich af welk bedrag er voor dit project in 2004 werd uitgetrokken.

De minister antwoordt dat het bedrag van 60 miljoen euro niet uit de lucht komt gevallen. Het staat nominatim in het Innovatiepact vermeld. Het betreft het groeipad dat gemiddeld moet worden aangehouden. Om het te verwezenlijken is 55 miljoen euro plus 75 miljoen euro, samen 130 miljoen euro, uitgetrokken, wat iets meer is dan twee keer wat vereist is. De reden daarvoor is dat de middelen die bij de opstap vorig jaar zijn vastgelegd, uit het FFEU kwamen en dus eenmalig waren. Om het spel eerlijk te spelen en uit te komen waar men wil uitkomen in 2010, moest men dus die eenmalige uitgave een meer structureel karakter verlenen.

Wat de stijging van het PWO aangaat, verklaart de minister dat het in 2005 om een stijging van 4,5 miljoen euro gaat. Dat is precies het bedrag dat in het BaMa-decreet voor 2005 was vastgelegd.

De minister verklaart verder dat het federale budget voor wetenschapsbeleid grosso modo 550 miljoen euro bedraagt. Daar is ongeveer 10 procent op bezuinigd. Er zijn wel degelijk contacten daarover met de federale collega's. De minister verwijst daarvoor wel door naar de collega's van Begroting, want die stonden op de bezuinigingen.

Er werd ook gevraagd of de verdere regionalisering op de agenda staat. Dat is zo. Zij staat ook in het regeerakkoord. Werkt men samen naar het doel van de 3 procent? Jawel. Om dat te onderzoeken richtte de minister vorig jaar, weliswaar in een andere capaciteit, de high level group three procent op, waarin vertegenwoordigers zitten van de private sector, de gemeenschappen, de gewesten en de federale overheid. De groep staat onder de leiding van de Belgische professor Luc Soete, die in Maastricht werkt. Hij heeft ook zitting in een soortgelijke Nederlandse groep. De eerste resultaten moeten eerstdaags bekend worden.

Mevrouw Cathy Berx is het ermee eens dat de onderzoeksmiddelen evenwichtig moeten worden verdeeld tussen menswetenschappen en exacte wetenschappen. Ook het onderscheid tussen fundamenteel en toegepast onderzoek is belangrijk.

Ze stelt vast dat slechts in 22 procent van de gevallen, een beurs die bij het IWT wordt aangevraagd, ook wordt toegekend. Het aantal beurzen zal verhogen van 150 naar 200. Ze wil weten welke invloed dit zal hebben op het slaagpercentage.

Omwille van het grote aantal aanvragen, worden nogal wat aanvragen afgewezen om administratieve redenen. De aanvragers krijgen relatief weinig kansen om de formele gebreken in hun aanvragen achteraf nog te herstellen.

De minister antwoordt dat de budgetstijging van 2,3 miljoen euro van de IWT-beurzen het slaagpercentage zal opdrijven van 22 tot 30 procent. Dat slaagpercentage, het aantal toegekende beurzen in verhouding met het aantal aanvragen, is nu te laag. Veel hangt echter af van het aantal aanvragen.

III. Indicatieve stemming

De aan de verenigde commissies toegewezen bepalingen van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005 worden bij indicatieve stemming aangenomen met 18 stemmen voor en 5 stemmen tegen.

De verslaggever,

De voorzitters,

Jan LAURYS

Trees MERCKX-VAN GOEY
Monica VAN KERREBROECK